

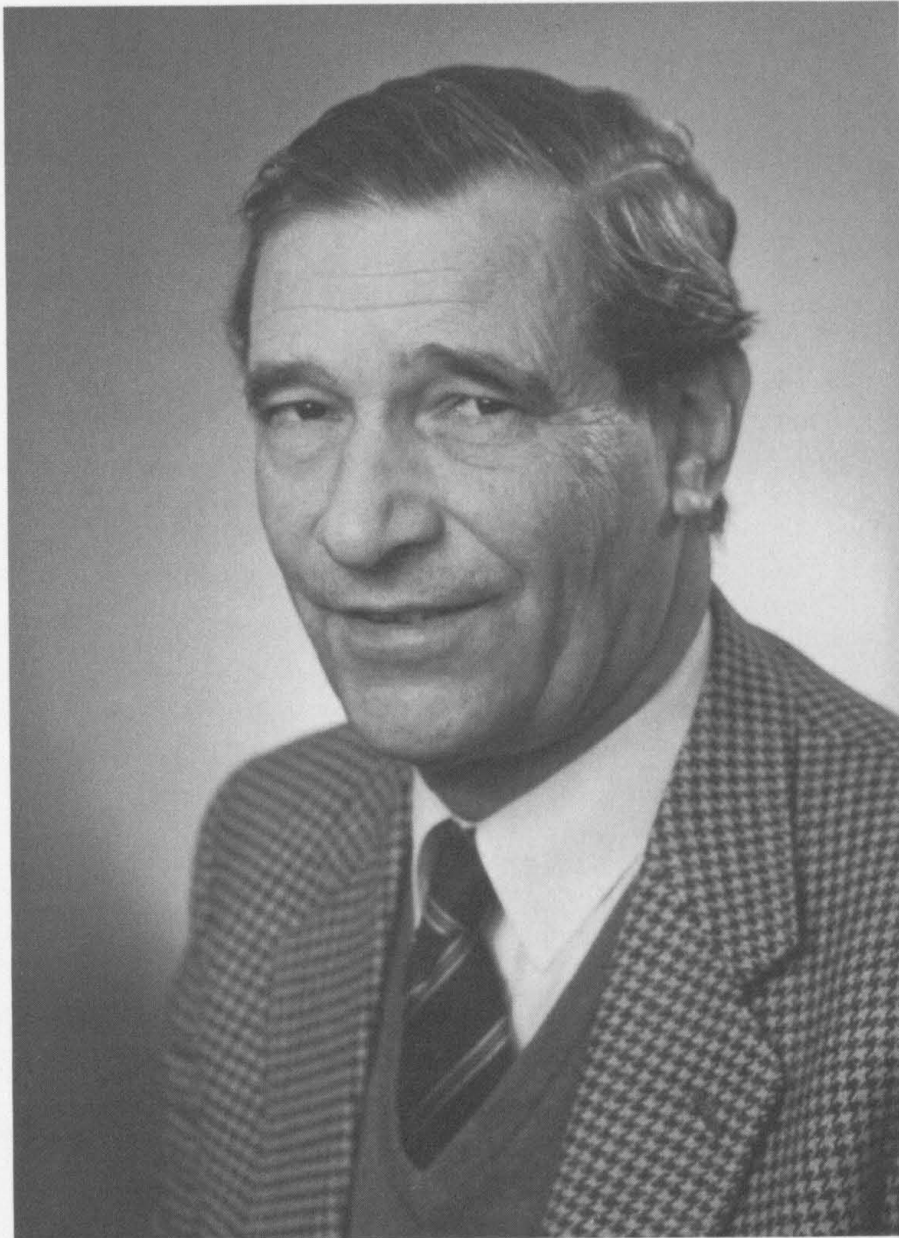
Citation:

J.W.F. Beks & , Levensbericht H.G.J.M. Kuijpers, in:
Levensberichten en herdenkingen, 1992, Amsterdam, pp. 39-42

Levensbericht door J.W.F. Beks en H.K.A. Visser

Henricus Gerardus Jacobus Maria Kuypers

9 september 1925 - 26 september 1989

Henricus Gerardus Jacobus Maria Kuypers

39

Henricus (Hans) Kuypers werd geboren te Rotterdam. In 1945 deed hij zijn eindexamen aan het RK gymnasium in Rotterdam en begon hij met zijn studie in de geneeskunde te Leiden. Eén semester studeerde hij aan de Medische Faculteit te Zürich. In 1950 behaalde hij het doctoraal examen geneeskunde en in 1954 het arts-examen, nadat hij reeds in 1952 te Leiden was gepromoveerd. Zijn promotor was prof. dr. S.T. Bok, bij wie hij van 1947-1950 student-assistent en van 1950-1952 assistent was geweest. Het onderwerp van zijn dissertatie was 'Vezelverbindingen van de Substantia Grisea Centralis in de Middenhersenen'. Na zijn artsexamen begon Kuypers zijn opleiding tot neuroloog en werd assistent aan de Neurologische Kliniek van het Academisch Ziekenhuis te Groningen. Na een jaar in Groningen gewerkt te hebben, aanvaardde hij een benoeming als Assistent Professor in de Anatomie aan de Universiteit van Maryland in Baltimore. Hij doceerde hier histologie en neuro-anatomie. In 1958 werd hij aan dezelfde universiteit tot Associate professor benoemd. Van 1958 tot 1962 was hij tevens anatomisch adviseur van de National Institutes of Mental Health te Bethesda. In 1962 volgde een benoeming tot hoogleraar aan de Afdeling Anatomie van Western Reserve University te Cleveland, Ohio. Ook hier doceerde hij vooral histologie en neuro-anatomie, daarnaast neurofysiologie. In 1966 keerde Kuypers met zijn gezin naar Nederland terug, waar hij werd benoemd tot hoogleraar in de Anatomie aan de Erasmus Universiteit en hoofd van de afdeling Anatomie van de faculteit der geneeskunde. Kuypers was één van de pioniers, die in Rotterdam een nieuwe faculteit bouwden en hij was in belangrijke mate betrokken bij de ontwikkeling van het - voor Nederland - nieuwe curriculum.

In 1984 werd Kuypers benoemd tot hoogleraar in de Anatomie aan de Universiteit van Cambridge (Engeland). Hij overleed - onverwacht en plotseling - op 26 september 1989.

Kuypers was een geïnspireerde onderzoeker en een begaafd docent. Zijn wetenschappelijke onderzoeken zijn voornamelijk op het gebied van de vezelverbindingen van de hersenschors en hun functie.

Hij heeft veel gepubliceerd in vooraanstaande tijdschriften. Reeds tijdens zijn korte verblijf als student te Zürich bij Nauta raakte hij onder de indruk van de nieuwe technische mogelijkheden voor de studie van zenuwbanen. Nauta ontwikkelde de nieuwe zilverimpregnatietechniek, waardoor het mogelijk werd de verbindingen tussen hersencellen (synapsen) zichtbaar te maken. Kuypers bleef gefascineerd door de steeds nieuwe mogelijkheden van de kleuringstechnieken en gedurende de 60er en 70er jaren wist hij met veelal vernuftige experimenten steeds weer nieuwe verbindingen in het centrale zenuwstelsel, maar ook tussen hersenen en ruggemerg zowel morfologisch als functioneel zichtbaar te maken. Zo was hij één der eersten, die de techniek van het retrograde neuronale transport van 'horseradish' peroxidase met veel succes toepaste.

Kuypers was vooral ook geïnteresseerd in de controle van de hand- en vingerbewegingen, welke hij in een lange reeks van experimenten bij de aap bestudeerde. Recent maakte hij gebruik van neurotrope virussen, die zich langs

de zenuwbanen verplaatsen, als 'tracer' voor het aantonen van verbindingen (Science 243, 89-91, 1989).

Kuypers was een begaafd docent. Hij had direct contact met zijn studenten en wist het voor hen veelal droge en saaie vak anatomie interessant te maken. De laatste jaren tijdens zijn verblijf in Cambridge introduceerde hij bij het onderwijs in de anatomie het gebruik van beeldvormende technieken uit de radiodiagnostiek. Kuypers was weinig geïnteresseerd in het bestuurlijke werk. Zijn instelling was onconventioneel en informeel en 'de bureaucratie' kon hem niet altijd volgen. Toch was hij steeds bereid de ontwikkelingen van de medisch-biologische wetenschappen en in het bijzonder de neurowetenschappen ook in het bestuurlijke vlak te stimuleren. Hij was mede-oprichter van de European Brain and Behavior Society en van 1969-1971 bestuurslid van deze vereniging. In 1970 werd hij lid van de Raad van het Medisch Wetenschappelijk Onderzoek van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. In 1973 werd hij lid van het Dagelijks Bestuur van de Stichting voor Medisch Wetenschappelijk Onderzoek Fungo (zwo). Hij was in 1974 mede-oprichter van de European Neuroscience Association van welke vereniging hij later President zou worden. Vele wetenschappelijke eerbewijzen zijn hem ten deel gevallen. In 1967 trad hij op als Henderson Lecturer aan de Universiteit van Edinburgh.

Sinds 1970 was hij lid van de New York Academy of Sciences. In 1975 ontving hij de Winkler medaille. De Federatie van Medische en Biologische Verenigingen verleende hem de researchprijs. In 1980 werd hij lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, in 1988 Fellow of the Royal Society. Hij was in Cambridge een fellow van Churchill College. Hij was lid van vele Nederlandse en buitenlandse verenigingen.

Kuypers was een bijzonder mens. In de eerste plaats een creatief onderzoeker, die door zijn jongensachtig enthousiasme jonge mensen inspireerde. Hij wist onderzoekers uit verschillende disciplines - zoals neuro-anatomie, neurofysiologie en klinische neurologie - bij elkaar te brengen. Hij maakte gemakkelijk contact met onderzoekers uit andere disciplines en was een toegewijd docent die het onderwijs in de anatomie wist te vernieuwen. Hij was een moedig mens. Na de tragische dood van zijn echtgenote - zij kwam in 1975 bij een auto-ongeval om het leven - zette hij zich aan de moeilijke taak alleen verder te zorgen voor de opvoeding van de zes kinderen - vier dochters en twee zoons. Hij was hun beste vriend.

De grote achting en bewondering van zijn Engelse vrienden kwam tot uiting in het herdenkingsartikel in The Times van 3 oktober 1989. Zijn vele vrienden in binnen- en buitenland zullen hem niet vergeten.

